882/11

Den 30. december 2011 blev i sag nr. 79.901:

xxxxx xxxxx xxxx xxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxx xx
xxxx xxxxxxxx

mod

Europæiske Rejseforsikring A/S
Frederiksberg Alle 3
1790 København V

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har ulykkesforsikring i Europæiske Rejseforsikring A/S. Han klager ved sin advokat over, at selskabet har anset hans krav på méngodtgørelse som følge af et anmeldt ulykkestilfælde den 26/11 2004 for forældet.

Selskabet har ved sin advokat afvist at yde forsikringsdækning for et eventuelt varigt mén som følge af den anmeldte ulykke med henvisning til, at klagerens krav er forældet. Selskabet har endvidere anført, at klagerens fald skyldes svimmelhed, og at forsikringen ikke omfatter skader, der skyldes sygdom mv., ligesom et fald udløst af svimmelhed ikke er omfattet af den traditionelle ulykkesdefinition.

Klagerens advokat har i brev af 31/1 2011 til nævnet redegjort for sagen således:

"**PÅSTAND:**
Indklagede tilpligtes at anerkende, at erstatning for følger efter ulykkestilfældet af 8. december 2003, herunder følgeskader af ulykkestilfældet af 8. december 2003 (inklusiv faldskade af 26. november 2004) ikke er forældet.

Indklagede tilpligtes til at tage stilling til erstatning vedrørende følgeskaderne af ulykkestilfældet af 8. december 2003, herunder faldskade af 26. november 2004.

SAGSFREMSTILLING:
Klager havde via sin arbejdsgiver tegnet ulykkesforsikring hos indklagede.

Den 8. december 2003 var klager udsat for et færdselsuheld, idet han blev påkørt bagfra.

I tiden herefter udviklede han gener fra nakken, og der blev konstateret diskusprolaps i nakken med svære følger.

Denne blev opereret, men klager havde fortsat væsentlige problemer fra nakken, herunder ledsageproblemer i form, ikke mindst, af stærk svimmelhed.

Som følge af smerteproblematikken blev klager endvidere smertebehandlet, og nogle af disse smertepræparater (Saroten) medførte forværring af svimmelhedsanfaldene og svimmelhedsproblemerne.

Sagen blev anmeldt til indklagede og på baggrund af udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen af 13. oktober 2006, **bilag …,** udbetaltes svarende til en méngrad på 10%.

Ved fornyet vurdering af 22. februar 2007, **bilag …,** forhøjede Arbejdsskadestyrelsen graden til 12%.

I den anledning udbetalte indklagede yderligere erstatning under forsikringen, svarende til forhøjelsen på 2%, jfr. brev af 7. juni 2007, **bilag ...**

I udtalelserne fra Arbejdsskadestyrelsen anerkendtes ikke svimmelhed.

Arbejdsskadestyrelsen havde vurderet, at svimmelheden først var opstået længere tid efter ulykkestilfældet, og at der derfor ikke var årsagssammenhæng.

Klager protesterede over dette, men da der ikke kunne opnås en enighed, hverken med Arbejdsskadestyrelsen eller med ansvarlig modpart (DFIM), blev der anlagt retssag ved … Byret, jfr. stævning af 14. februar 2008, **bilag …**

Indklagedes blev orienteret om klagers uenighed med Arbejdsskadestyrelsen om udtalelsen i brev af 4. december 2007, **bilag …,** med oplæg til forlig på baggrund af 20% varigt mén.

Indklagede blev løbende orienteret om korrespondancen mellem undertegnede og Arbejdsskadestyrelsen, jfr. blandt andet brev af 12. november 2007, **bilag …**

Klager havde i april 2005 ex tuto indgivet en særskilt anmeldelse vedrørende falduheld af 26. november 2004.

Anmeldelsen blev bekræftet af indklagede ved brev af 12. april 2005, **bilag …,** med anmodning om, at indklagede gav klager bemyndigelse til at indhente forskellige oplysninger til brug for den videre sagsbehandling. Denne fuldmagt gav klager.

Imidlertid gik denne behandling 'i stå'.

I forhold til klager var det ikke unaturligt, idet der var den sideløbende verserende 'hovedsag' mod DFIM og Arbejdsskadestyrelsen vedrørende samtlige følger af ulykkestilfældet, og idet klager anså faldulykken den 26. november 2004, som en følgeskade af ulykken af 8. december 2003, der allerede var anmeldt og under behandling hos indklagede.

Tilsyneladende har indklagede haft samme opfattelse.

Indklagede har i hvert fald ubestridt ikke i tiden herefter oplyst om manglende dokumenter, rykket for svar eller angivet nogen status for sagens behandling, herunder at klager skulle re-

agere, fremkomme med yderligere oplysninger eller lignende, eller med meddelelse om, at hvis der ikke fremkom oplysninger inden for en nærmere angivet frist, ville sagens videre behandling blive afsluttet.

Klager havde derfor den opfattelse, at der var fælles forståelse for, at sagen om de direkte følger af ulykken af 8. december 2003, uadskilligt hang sammen med følgeskaderne heraf, herunder den på grund af svimmelhed forårsaget faldulykke af 26. november 2004, således at denne sag nødvendigvis måtte være afhængig, og dermed også afvente 'hovedsagens' videre behandling.

Da denne sag trak ud, på grund af uenighed med Arbejdsskadestyrelsen og senere anlæggelse af retssag mod DFIM herom, var det naturligt, at den samlede sag hos indklagede blev stillet i bero på udfaldet af denne tvist mellem klager og ansvarlig skadevolder.

Som ovennævnt var en af generne efter ulykkestilfældet en betydelig svimmelhed - en gene er der nok blev forværret på grund af noget af den medicin, som klager måtte tage, som følge af smerterne efter påkørslen.

Ved brev af 30. december 2007, **bilag …,** svarede indklagede på klagers brev af 4. december 2007 og afviste at betale yderligere i erstatning.

Retssagen mod DFIM blev herefter anlagt i februar 2008.

… afsagde dom den 10. december 2008, **bilag 9,** hvor DFIM blev tilpligtet at anerkende, at svimmelhed og synsforstyrrelser var opstået i tidsmæssig sammenhæng med uheldet.

Sagen blev herefter på ny indbragt til revurdering for Arbejdsskadestyrelsen.

Indklagede blev orienteret om sagens fortsatte verserende, herunder at den var genforelagt for Arbejdsskadestyrelsen på grund af udfaldet af sagen ved … Byret, jfr. brev af 6. oktober 2009, **bilag …**

Indklagede meddelte ved e-mail af 6. november 2009, **bilag …**, at selskabet ønskede kopi af dommen, og i øvrigt var indforstået med at suspendere forældelse, så længe Arbejdsskadestyrelsen vurderede sagen.

Ved brev af 10. november 2009, **bilag …**, fik indklagede tilstillet kopi af … Byrets dom.

Om sagens forløb ved Arbejdsskadestyrelsen kan supplerende oplyses følgende:

Ved brev af 19. december 2008, **bilag …**, anmodede jeg Arbejdsskadestyrelsen om at revurdere sagen på baggrund af udfaldet af dommen ved … Byret.

Det blev fremhævet, at følgeskaderne i form af faldtraume, på grund af svimmelheden medførende lænderygproblemer og kvæstelse af knæ, skulle medtages i vurderingen af de varige følger efter ulykkestilfældet af 8. december 2003.

Advokat for DFIM, …, fremkom med sine bemærkninger til Arbejdsskadestyrelsen den 2. januar 2009, **bilag …**

Arbejdsskadestyrelsen bekræftede sagens modtagelse ved brev af 6. januar 2009, **bilag ...**

Jeg fremkom med yderligere indlæg til Arbejdsskadestyrelsen ved brev af 20. januar 2009, **bilag ...**

Arbejdsskadestyrelsen blev rykket for status ved brev af 5. maj 2009, **bilag …**, og uden svar på ny den 16. juni 2009, bilag 18, og igen fortsat uden svar den 6. oktober 2009, **bilag ...**

Arbejdsskadestyrelsen fremkom herefter med en revurdering den 8. oktober 2009, **bilag …**, hvor méngradsvurderingen blev fastholdt under henvisning til, at den uspecifikke svimmelhed allerede var indeholdt i de fastsatte 12% varigt mén, og dette til trods for, at Arbejdsskadestyrelsen ikke tidligere ville anerkende svimmelheden, som en del af følgerne af uheldet af 8. december 2003.

Endvidere tilføjede Arbejdsskadestyrelsen, at kun de direkte følger og ikke indirekte følger kunne indgå ved vurderingen af méngraden.

Det betød indirekte følger i form af et af svimmelheden forårsaget faldtraume og heraf forvoldte skader, ikke kunne indgå ved udmålingen af varigt men efter ulykkestilfældet af 8. december 2003, og derfor skulle anmeldes som en selvstændig skade til ulykkesforsikringen.

Klager derimod fandt, at der i henhold til almindelig erstatningsret ikke alene skulle udmåles erstatning som følge af de direkte skader, men også for følgelidelser af initialskaden, og Arbejdsskadestyrelsen blev derfor tilskrevet på ny herom ved brev af 15. oktober 2009, **bilag ...**

Arbejdsskadestyrelsen bekræftede modtagelsen af brevet den 21. oktober 2009, **bilag …,** og meddelte, at sagen skulle forelægges for faglig chefkonsulent.

Uden svar blev Arbejdsskadestyrelsen rykket ved brev af 21. december 2009, **bilag …,** og fortsat uden svar blev der indgivet direktionsklage til Arbejdsskadestyrelsen den 29. juni 2010, **bilag …,** og rykker til direktionen ved brev af 26. august 2010, **bilag ….**

Herefter fremkom Arbejdsskadestyrelsen med sin revurdering den 13. september 2010, **bilag ...**

Aktoversigten vedlægges til nærmere redegørelse for den omfattende korrespondance, der har fundet sted, hvoraf ovenstående kun er et uddrag.

Arbejdsskadestyrelsen gjorde nu gældende, at der ikke vurderedes at være kausalitet og adækvans mellem skaden af 8. december 2003 og de efterfølgende fald (angivet til at være i september 2004, men som ovennævnt var der flere fald, hvoraf det i november 2004 var det værste).

Arbejdsskadestyrelsen lagde i den forbindelse vægt på, at svimmelheden ikke var så væsentlig, at den efter sin art og omfang påregneligt burde kunne føre til et fald.

Styrelsen lagde endvidere vægt på, at initialskaden var en forvridning af halshvirvelsøjlen og ikke skade på balanceoverganerne.

Som ovenfor redegjort, og som også forklaret i forbindelse med sagen ved … Byret, var svimmelheden efter uheldet imidlertid så væsentlig, at klager faldt adskillige gange - 5-10 gange, men værst i november 2004.

Klager ønskede ikke det af Arbejdsskadestyrelsen anførte - til trods for, at det bestrides - gjordes til genstand for endnu en retssag (der i så fald ville være den tredje - den første om, hvorvidt at skaden kunne anerkendes, og den anden, hvorvidt svimmelheden var opstået i umiddelbar forbindelse med uheldet), og valgte i stedet at bede indklagede om at fremme den selvstændige anmeldte sag vedrørende faldulykken af november 2004.

Indklagede meddelte imidlertid ved brev af 25. januar 2011, **bilag …,** at selskabet anså sagen forældet og lagde i den forbindelse vægt på, at et i april 2005 fremsendt spørgeskema ikke var blevet returneret, og at selskabet betragtede sagen for afsluttet, når klager ikke havde rykket for sagen hos indklagede.

Indklagede anfører endvidere, at følgerne af svimmelheden ikke dækkes efter betingelsernes punkt 6, litra a, m.v.

De sidstnævnte indsigelser synes imidlertid at være subsidiære i forhold til spørgsmålet om forældelse, og med henblik på at tilskære sagen, ønskes ankenævnets behandling i hvert fald foreløbigt indskrænket til spørgsmålet om forældelse.

Klager skal for nuværende alene bemærke, at følgeskader af et uheld skal dækkes på tilsvarende vis, som initialskaden.

En person, der f.eks. brækker et ben og senere på grund af sin immobilitet falder og brækker armen, har således krav på dækning, også af skaden for så vidt angår armen, selv om skaden er forvoldt af 'forud bestående sygdom' i form af et brækket ben.

Ulykkesforsikringen skal omfatte såvel de direkte, som de mere indirekte følger.

Spørgsmålet om méngrad foreligger der ikke tilstrækkelige oplysninger om i sagen på nuværende tidspunkt til at afgøre, og denne videre behandling må i øvrigt, som nævnt, afhænge af ankenævnets stillingtagen til spørgsmålet om forældelse.

ANBRINGENDER:
Til støtte for at kravet ikke er forældet fremhæves følgende:

Klager har med rette betragtet faldulykkerne, herunder faldulykken af 26. november 2004, som en følge af ulykkestilfældet af 8. december 2003.

Idet skaden af 8. december 2003 var anmeldt til indklagede og var verserende, var der, efter klagers opfattelse, ikke behov for anmeldelse af de enkelte følgeskader af uheldet, når samtlige gener forelå til bedømmelse i blandt andet Arbejdsskadestyrelsen.

For en sikkerhedsskyld foretog klager alligevel en anmeldelse af ulykken af 26. november 2004, herunder gav indklagede fuldmagt til at indhente lægelige oplysninger og andre oplysninger til brug for behandlingen af sagen.

Klager hørte aldrig videre fra indklagede, men fandt dette i øvrigt overensstemmende med, at den samlede sag var under behandling, og der var ikke endnu en afklaring af følgerne af ulykkestilfældet af 8. december 2003, hvor det blev gjort gældende, at samtlige følger, herunder svimmelhed og de heraf forårsagede faldskader, skulle anerkendes som følger af ulykken af 8. december 2003.

Denne vurdering forelå først med udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen i 2007, men afsluttede i øvrigt ikke sagen.

Sagen fortsatte i tiden herefter i forhold til Arbejdsskadestyrelsen og senere ved sagsanlæg i februar 2008 ved … over for DFIM.

Indklagede blev orienteret herom, og var indforstået med at stille sagen i bero og ikke betragte den for afsluttet, indtil der forelå en afgørelse af revurderingssagen ved Arbejdsskadestyrelsen efter fremkomst af … Byrets dom af 10. december 2008.

I overensstemmelse hermed meddelte indklagede ved e-mail af 6. november 2009 at være indforstået med at suspendere forældelse, så længe Arbejdsskadestyrelsen vurderede sagen.

Denne vurdering forelå tidligst ved revurderingen af 8. oktober 2009, som imidlertid ikke afsluttede sagen ved Arbejdsskadestyrelsen, og Arbejdsskadestyrelsen fremkom med ny revurdering den 13. september 2010.

Forældelse i sagen kan derfor i forhold til indklagede ikke regnes fra noget tidligere tidspunkt end fremkomsten af Arbejdsskadestyrelsens endelige vurdering af 13. september 2010, subsidiært tidspunktet for vurderingen af 8. oktober 2009.

Det gøres videre gældende, at indklagede selv har medvirket til at give klager den formening, at den samlede sag var stillet i bero, idet vurderingen af følgerne af faldulykken i november 2004 var en uadskillelig del af vurderingen af følgerne efter ulykken af 8. december 2003.

Indklagedes brev af 25. november 2011 med fremhævelse af betingelsernes punkt 6, litra a, vidner også om denne sammenhæng.

Hvis svimmelheden ikke ansås at være en følge af ulykkestilfældet, fordi der var manglende tidsmæssig årsagssammenhæng, som Arbejdsskadestyrelsen i hvert fald oprindeligt begrundede afvisningen med, så var svimmelheden en sygdom, og efter betingelserne kunne denne sygdom eller følgerne heraf - faldtraumer på grund af svimmelhed - ikke anerkendes.

Hvis svimmelheden imidlertid anses at være en følge af ulykkestilfældet, vil den, på grund af det af svimmelheden forvoldte faldtraume med skade af knæ og lænderyg, også skulle anses som en dækningsberettiget del af den samlede ulykkessag.

Det var derfor for sagen afgørende, og for klager naturligt, at denne 'hovedtvist' blev afgjort og afsluttet, forinden spørgsmålet om dækning af følgerne af faldtraumerne videre kunne behandles.

Klager har opfattet indklagedes manglende fremme af sagen vedrørende anmeldelse af faldskade af 26. november 2004, til trods for at der blevet givet samtykke/fuldmagt til indhentelse af oplysninger, herunder at der ikke er sket nogen form rykker af klager, eller breve om at der manglede oplysninger, endsige breve fra indklagede til klager om, at fortsat manglende reaktion i sagen ville medføre sagens afslutning, som udtryk for en fælles forståelse herom.

Først ved Arbejdsskadestyrelsens udtalelse i september 2010 har der foreligget det nødvendige og rimelige grundlag for at fremme sagen vedrørende ulykkestilfældet fra november 2004 (faldskade), og indklagede er derfor ikke berettiget til, som sket, at gøre forældelse gældende.

Der henvises endvidere til, at der pr. 1. januar 2008 er indført ny forældelseslov, og i den anledning er der sket ændringer FAL § 29, der også skal anvendes på ældre sager, jfr. Lov nr. 523/2007, § 48, stk. 1.

På baggrund heraf, samt forældelseslovens regler om suspension på grund af forhandling m.v. om kravet, jfr. forældelseslovens § 21, stk. 5, eller de forud herfor lignende gældende principper efter 1908-loven, gøres det for Ankenævnet for Forsikring gældende, at forældelse i denne sag ikke er indtruffet.

Der henvises endvidere til den af indklagede meddelte suspension af forældelse."

Selskabets advokat har i brev af 14/3 2011 til nævnet bl.a. anført:

"Klagen vedrører selskabets afvisning af forsikringsdækning for en anmeldt faldulykke den 26. november 2004 som følge af forældelse, og at en skade i øvrigt vil være dækningsundtaget efter betingelserne.

For god ordens skyld bemærkes det, at nærværende besvarelse ikke alene begrænser sig til spørgsmålet om forældelse uanset klagers advokats ønske om begrænsning af klagen til dette punkt.

Endvidere bemærkes det, at der i sagsakterne tillige er nævnt et fald i september 2004. Dette fald er aldrig anmeldt til Europæiske.

Supplerende sagsfremstilling:
Som det fremgår af klagen, var klager omfattet af en kollektiv ulykkesforsikring hos selskabet. Forsikringsbetingelserne for ulykkesforsikringen vedlægges som **bilag …**

Klagers færdselsuheld den 8. december 2003 blev anmeldt til selskabet, og selskabet har i overensstemmelse hermed udbetalt erstatning svarende til en méngrad på 12% som fastsat af Arbejdsskadestyrelsen af to omgange, jf. klagers bilag …

I den mellemliggende periode modtog selskabet en skadesanmeldelse dateret den 16. januar 2005, **bilag …,** hvorefter klager den 26. november 2004 skulle være faldet ved udstigning af en bil og have slået venstre knæ og lænden.

Selskabet fremsendte den 12. april 2005 et spørgeskema til klager med anmodning om supplerende oplysninger i anledning af hændelsen den 26. november 2004. Selskabet modtog aldrig svar/spørgeskemaet retur, og selskabet afsluttede som følge heraf sagen i relation til det anmeldte ulykkestilfælde den 26. november 2004.

Selskabet er heller aldrig blevet rykket for yderligere oplysninger fra klager eller dennes advokat, der har repræsenteret klager i en efterhånden længere årrække og bl.a. i forbindelse med de 2 retssager i relation til klagers personskade overfor DFIM.

Det fremhæves for god ordens skyld, at det af klagen side 2, nederst fremgår, at klager skulle have givet selskabet bemyndigelse til at indhente yderligere oplysninger. Imidlertid har selskabet - som angivet - aldrig modtaget svar på brevet af 12. april 2005, sagens bilag …

Selskabet blev i perioden frem til 2007 orienteret af klagers advokat om uenigheder i relation til spørgsmålet om årsagssammenhæng mellem klagers svimmelhedsanfald og færdsels-

uheldet i 2003 i forhold til DFIM. Seneste brev herom var klagers advokats brev af 20. november 2007, hvor klagers advokat foreslog sagen forligt på selskabets betaling af ulykkeserstatning svarende til et mén på 20%. Dette afviste selskabet ved brev af 30. december 2007, jf. klagers bilag …

Klagers advokat anlagde herefter sag mod DFIM med en anerkendelsespåstand om, at DFIM tilpligtes at anerkende, at klagers svimmelhed var en følge af færdselsuheldet i 2003. Klager opnåede medhold ved … Byrets dom af 10. december 2008, bilag …, hvorefter klager igen indbragte sagen for Arbejdsskadestyrelsen.

Selskabet blev først orienteret herom ved klagers advokats brev af 6. oktober 2009, klagers bilag ... Selskabet suspenderede herefter forældelsen af eventuelle yderligere krav i anledning af ulykken fra 2003 så længe Arbejdsskadestyrelsen foretog revurdering af sagen, jf. klagers bilag ...

Arbejdsskadestyrelsens revurdering fremkom først den 13. september 2010, bilag 26, hvorved styrelsen fastholdt vurderingen af et samlet mén på 12% som følge af færdselsuheldet i 2003. Den angivne revurdering er ikke blevet tilsendt til selskabet, før klagers advokat fremsende udtalelsen ved mail af 12. november 2010.

Klagers advokat havde forinden imidlertid ved brev af 2. november 2010 til selskabet, bilag …, fremsendt diverse journaludskrifter fra læger. Som det fremgår, angav brevet selskabets skadenr. …10, svarende til skadenummeret for den anmeldte faldskade den 26. november 2004 og ikke skadenr. fra færdselsuheldet den 8. december 2003 (skadenr. …20).

Advokaten anmodede om oplysning om *'hvorledes skadesbehandlingen under ovennævnte sag er forløbet og endt med'.* Det blev herefter anført, at klager havde haft en række faldskader, som havde medført gener fra knæ og ryg. Advokaten anmodede herefter om udmåling af varigt mén og udbetaling af erstatning i anledning heraf.

Selskabet meddelte som svar på henvendelsen ved brev af 25. januar 2011, bilag …, at selskabet anså eventuelle krav i anledning af den anmeldte ulykke den 26. november 2004 som forældet. Selskabet meddelte samtidig, at skader som følge af svimmelhed var dækningsudtaget efter betingelsernes pkt. 6 lit. A.

Klager har herefter indbragt sagen for Ankenævnet for Forsikring.

Selskabets stillingtagen

Den indgivne klage giver ikke selskabet anledning til en revurdering af sagen.

Indledningsvis fremhæves, at selskabet vedstår sig suspendering af eventuel forældelse, mens Arbejdsskadestyrelsen revurderede spørgsmålet om méngraden efter de direkte de direkte følger af færdselsuheldet fra december 2003 (skadenr. …20).

Ved anmeldelsen af faldet den 26. november 2004 blev der intet angivet om, at faldet skulle skyldes svimmelhed endsige svimmelhed, som skulle være udløst af færdselsuheldet i 2003. Det blev alene angivet, at klager var faldet og havde slået knæet og lænden i forbindelse med udstigning fra en bil.

Klager synes således at have været af den opfattelse, at der var tale om en selvstændig skade, hvilket selskabet også var. I forløbet frem til ultimo 2010 blev det alene antydningsvis an-

givet, at faldet i november 2004 skulle være udtryk for en 'følgeskade' af det oprindelige færdselsuheld fra december 2003, jf. klagers advokats brev af 4. december 2007, klagers bilag …

Klager synes imidlertid fortsat at have været af den opfattelse, at der var tale om en selvstændig skade og en selvstændig anmeldelse, da klager igen rettede henvendelse ultimo 2010, jf. brev af 2. november 2010 med angivelse af selskabets skadenr., oprettet vedrørende faldskaden, (702510), jf. **bilag …**

Selskabet finder det således ikke dokumenteret, at der skulle være nogen sammenhæng mellem følgerne efter færdselsuheldet i december 2003 og faldet i november 2004 uanset, at … Byret har fundet erstatningsretlig kausalitet mellem klagers svimmelhed og færdselsuheldet i 2003, så skal det […]

Endvidere skal der i relation til ulykkesforsikring tegnet hos selskabet ske en selvstændig bedømmelse af eventuelle følger efter hændelsen den 26. november 2004, uanset om faldet den 26. november 2004 efter en erstatningsretlig kausalitetsvurdering eventuelt måtte anses for udløst af svimmelhed som en følge af færdselsuheldet i december 2003.

Faldet og dets følger er behandlet som (og af klager opfattet som) en selvstændig skade/ulykke. At klager har været klar over dette illustreres af bilag …, hvorved fremhæves, at det ikke i dette brev er angivet, at faldet skulle være en følge af svimmelhed.

Ved bedømmelsen af faldet i november 2004 kan det som angivet lægges til grund, at dette blev anmeldt i starten af 2005, og at selskabet ikke modtog svar på brev af 12. april 2005 med anmodning om yderligere oplysninger, hvorefter selskabet henlagde sagen, uden at klager eller dennes advokat i øvrigt rykkede herfor. Efter den dagældende FAL § 29 forældede klagers krav i anledning af faldet den 26. november 2004 således som udgangspunkt ved udgangen af 2006 eller i hvert fald ved udgangen af 2007 (to kalenderår efter udløbet af det år - 2005), hvor klager anmeldte skaden/faldet.

Der har ikke i den mellemliggende periode været foretaget tiltag fra klages advokats side til forsøg på opnåelse af suspension i relation til følgerne efter faldet den 26. november 2004, ligesom der udtrykkeligt ikke fra selskabets side er meddelt suspension. Det fremgår klart, at korrespondancen vedrørende suspension af forældelsen under Arbejdsskadestyrelsens vurdering vedrørte spørgsmålet om ulykken fra december 2003 (skadenr. …20).

Hverken efter den tidligere gældende praksis vedrørende suspension af forsikringskrav eller for den sags skyld efter suspensionsreglerne i Forældelseslovens § 21, stk. 5 kan krav i anledning af faldet den 26. november 2004 anses for suspenderet.

Lige så lidt kan det føre til suspension af forældelsen, at selskabet ikke har 'rykket' for en besvarelse af brevet af 12. april 2005. Selskabet har med god ret kunnet afslutte sagen som følge af, at klager (forsikringstager) øjensynligt ikke følte anledning til at forfølge sagen yderligere. Der henvises her til bl.a. AK76.387 og AK76.211 samt AK70.349. Selskabet fastholder således, at eventuelle krav fra klager i anledning af faldet den 26. november 2004 i hvilen periode klager konstant har været advokatrepræsenteret, er forældet.

For god ordens skyld bemærkes det, at selskabet ikke finder det dokumenteret endsige sandsynliggjort, at faldet i sig selv skulle have udløst et varigt men på 5% eller mere. Endvidere vil et eventuelt fald som følge af svimmelhed være undtaget fra dækning efter forsikringsbetingelsernes pkt. 6A jf. tillige U2006.846H.

Sammenfattende fastholder selskabet således afvisning af de af klager fremsatte krav med henvisning til, at eventuelle krav p.g.a. faldet den 26. november 2011 er forældet, at det ikke er sandsynliggjort, at der overhovedet består et varigt men på 15% eller derover som følge af faldet, og endelig at hvis faldet skyldes svimmelhed (som nu angivet af klager) så vil skaden være dækningsorienteret [dækningsundtaget] efter betingelsernes pkt. 6A, og U2006.846."

Af Arbejdsskadestyrelsens udtalelse af 22/2 2007 fremgår bl.a.:

"**Ændring af méngraden fra 10 til 12 procent.**
…
Vi har fastsat det varige mén efter et skøn med udgangspunkt i vores vejledende méntabel.

> Efter tabellens punkt B.1.1.3 vurderes middelsvære, daglige nakkesmerter uden eller med let bevægeindskrænkning, eventuelt med udstrålende armsmerter, og eventuelt lettere somatiske, kognitive og affektive ledsagesymptomer, til 10 procent.

og

> Efter tabellens punkt B.1.1.4 vurderes svære, daglige nakkesmerter med middelsvær bevægeindskrænkning, eventuelt med udstrålende armsmerter og middelsvære somatiske, kognitive og affektive ledsagesymptomer, til 15 procent.

Vi vurderer, at skaden har medført en funktionsnedsættelse, der befinder sig cirka midt imellem B.1.1.3 og B.1.1.4 og vi har på den baggrund fastsat méngraden til **12 procent.**

Klagerne vedrørende **lænd og knæ har ikke årsagssammenhæng** med skaden i 2003, men skyldes et fald i september 2004. Disse klager er således holdt uden for ménfastsættelsen, idet de ikke findes at kunne relateres til ulykken. Det bemærkes at vi endvidere som nævnt ovenfor ikke finder at svimmelheden kan relateres til skaden i 2003.

Den resterende del af udtalelsen af 13. oktober 2006 står fortsat ved magt."

I brev af 4/12 2007 fra klagerens advokat til selskabet hedder det bl.a.:

"Vedr.: Skade nr. … 20 … Ulykke af 8. december 2003
…
Der er opstået en uenighed med Arbejdsskadestyrelsen.

Arbejdsskadestyrelsen har i afgørelsen om varigt mén lagt vægt på, at svimmelhed ikke kan skyldes uheldstilfældet, da der er for lang tidsmæssig periode mellem genernes optræden og uheldstilfældet.

Sidstnævnte bygger imidlertid på en faktisk misforståelse fra Arbejdsskadestyrelsens side, men trods gentagne breve herom, fremsendelse af dokumentation samt oplysninger fra egen læge, som i øvrigt under en vidneforklaring kan dokumentere, at min klient umiddelbart efter uheldstilfældet klagede over svimmelhed og zigzag-striber for øjnene (som i øvrigt er en velkendt følge af traume mod nakke) står jeg nu tilbage med muligheden for at indbringe sagen for retten.

Udtalelsen fra Arbejdsskadestyrelsen kan ikke gøres til genstand for retssagsbehandling, da der alene er tale om en vejledende udtalelse.

En eventuel retssag skal derfor anlægges mod selskabet.

Jeg vil derfor, inden jeg tager dette skridt, give selskabet mulighed for at tage stilling til, om man uden retssag kan blive enig om at forhøje méngraden.

Min klient er uden præjudice for en eventuel retssag indstillet på at slutte sagen mindeligt på baggrund af 20% varigt mén.

Der er tale om en forhøjelse på 8%, som dels skyldes gener efter svimmelhed, men navnlig følgeskaderne i form af faldtraume med skade på knæ til følge.

Selskabet har tidligere modtaget kopi af den løbende korrespondance, der har været med Arbejdsskadestyrelsen.

Til supplering heraf vedlægges kopi af mit brev af 12. november 2007 og Arbejdsskadestyrelsens brev af 20. november 2007.

Der vedlægges endvidere de bilag, der er nævnt i brevet af 12. november 2007, i form af brev af 7. november 2007 med bilag fra almen praktiserende læge …

Der henvises i øvrigt til speciallægeerklæring udarbejdet af professor …, hvoraf fremgår, at svimmelhed er en kendt følge af whiplash.

Jeg beder selskabet tage stilling til forslaget snarest muligt og senest 14 dage fra dato, idet selskabet i modsat fald ellers må forvente, at der uden yderligere varsel vil blive udtaget stævning i sagen."

Af brev af 6/10 2009 fra klagerens advokat til selskabet fremgår bl.a.:

"**SKADENR. …20 …**
Denne sag verserer fortsat. … Byret har ved dom fastslået, at svimmelhedsproblemer opstod i tidsmæssig sammenhæng med uheldet. Arbejdsskadestyrelsen er derfor blevet bedt om at se på sagen igen, idet gener fra svimmelhed og skader ved fald på grund heraf tidligere ikke er blevet taget i betragtning.

Jeg har rykket Styrelsen, men udtalelse foreligger endnu ikke. Jeg forventer der går 3-6 måneder endnu. Jeg vil blot orientere herom så selskabet ved hvad der sker, og idet jeg forventer medmindre jeg hører andet straks, at selskabet er enig i, at så længe udtalelsen afventes og sagen forhandles, er forældelse suspenderet."

I Arbejdsskadestyrelsens brev af 8/10 2009 til klagerens advokat er det bl.a. anført:

"Den 13. oktober 2006 afgav vi udtalelse i denne sag. Den 22. februar 2007 ændrede vi méngraden fra 10 procent til 12 procent.

Vi har modtaget dit brev af 2. januar 2009, hvor der anmodes om en ny vurdering vedrørende svimmelheden idet … Byret har afsagt dom.

Vi har i den anledning haft sagen under forelæggelse på lægekonference, hvor vores samlede panel af neurologer/neurokirurger har medvirket. Endvidere har vores faglige konsulent medvirket.

Vi må desværre meddele at vi må fastholde vores vurdering af 22. februar 2007.

Der er ikke tale om en organisk skade på balancenerver. Den uspecifikke svimmelhed er indeholdt i de 12 procent men.

Det er vigtigt at fremhæve, at der er tale om et samlet skøn, samt at punkterne B.1.1.3 og B.1.1.4 indeholder somatiske, kognitive og affektive ledsagesymptomer.

Det er som udgangspunkt altid kun skadens direkte følger der kan udløse en konkret méngrad.

Svimmelheden vurderes endvidere ikke at være af en sådan art og omfang, at den i sig selv bør føre til fald.

Det senere tilkomne fald i 2004 er en ny selvstændig skade, som kan/bør anmeldes til skadelidtes ulykkesforsikringsselskab.

Der henvises derfor til vores tidligere udtalelse.

Vi beklager at vi ikke har besvaret Deres rykkere af 5. maj 2009 og 16. juni 2009. Dette skyldes at sagen har været under lægelig og faglig forelæggelse.

Vi beklager endvidere den lange sagsbehandlingstid, men det skyldes som ovenfor nævnt sagens grundige behandling."

Af selskabets mail af 6/11 2009 til klagerens advokat fremgår bl.a.:

"Vores skadenummer: …20 …

Under henvisning til jeres skrivelse af 6. oktober 2009 skal vi venligst oplyse, at vi accepterer at forældelse er suspenderet så længe Arbejdsskadestyrelsen vurderer sagen.

Vi skal venligst bede jer fremsende en kopi af dommen fra … Byret.

Ved henvendelse i sagen bedes ovennævnte skadenummer venligst oplyst."

I Arbejdsskadestyrelsens brev af 13/9 2010 til klagerens advokat hedder det bl.a.:

"Arbejdsskadestyrelsen har ved udtalelse af 22. februar 2007 ændret méngraden som følge af skaden den 8. december 2003 fra 10 til 12 procent. Ved dom fra … Byret af 10. december 2008 er anført, at retten finder det godtgjort, at sagsøgers svimmelhed og synsforstyrrelser opstod i umiddelbar forbindelse til trafikuheldet.

Som det fremgår af vores brev af 8. oktober 2009 finder vi ikke, at dommen har medført en ændring af méngraden, som vi har vurderet til 12 procent.

Det er vores vurdering, at den uspecifikke svimmelhed, efter vurdering af det samlede funktionstab, ikke begrunder en samlet højere méngrad end de 12 procent.

Vi finder ikke, at der er kausalitet og adækvans imellem skaden den 8. december 2003 og det efterfølgende fald i september 2004 med beskadigelse af lænd og knæ.

Dommen af 10. december 2008 om at medtage sagsøgers svimmelhed og synsforstyrrelser som en del af følgerne efter skaden, ændrer ikke vores synspunkt om, at der ikke er kausalitet og ædækvans til også at omfatte det efterfølgende fald i september 2004.

Vi har her særligt lagt vægt på, at svimmelheden efter vores opfattelse ikke er af en sådan art og omfang, at det i sig selv bør føre til et fald. Det er vores vurdering, at [klager] ved ulykken den 8. december 2003 pådrog sig en forvridning af halshvirvelsøjlen og ikke en skade på balanceorganer.

Derfor finder vi ikke grundlag for at medtage følgerne fra lænd og knæ.

Det skal tilføjes, at Arbejdsskadestyrelsen er ganske enig i synspunktet, at i det omfang der er kausalitet og adækvans, dog efter en konkret vurdering i den enkelte sag, skal følgerne efter en skade medtages i vurderingen."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"**3 Invaliditetserstatning**
Sikrede har ret til invaliditetserstatning, såfremt et *ulykkestilfælde* har medført et varigt mén på mindst 5%. Méngraden fastsættes, når sikredes helbredstilstand er blevet stationær, det vil sige, når sikredes helbredstilstand ikke forventes at ville ændre sig væsentligt længere, dog senest 3 år efter *ulykkestilfældets* indtræden.
…
6 Hvad dækker forsikringen ikke
Forsikringen dækker ikke
a) følger af sygdom og/eller udløsning af latente sygdomsanlæg, selvom sygdommen er opstået eller forværret ved et *ulykkestilfælde*,
…
15 Definitioner
Til brug for denne forsikring defineres nedennævnte betegnelser som følger:
…
- *ulykkestilfælde* er i denne police en tilfældig af den sikredes vilje uafhængig, pludselig udefra kommende indvirkning på legemet, der har en påviselig beskadigelse af dette til følge."

Nævnet udtaler:

Klagerens advokat har anmodet om, at nævnet alene behandler spørgsmålet om forældelse. Da nævnet udelukkende kan behandle klager, der er indgivet af forbrugere, kan nævnet ikke behandle selskabets realitetsindsigelse.

Klageren anmeldte i april 2005 hændelsen, der fandt sted den 26/11 2004. Selskabet hørte herefter ikke fra klageren eller hans advokat under det pågældende skadenummer indtil klagerens advokats brev af 2/11 2010. Efter sin gennemgang af sagen finder nævnet imidlertid at måtte lægge til grund, at selskabet i forbindelse med sin sagsbehandling af ulykkestilfældet den 8/12 2003 løbende har modtaget orientering om faldskaden den 26/11 2004, herunder om klagerens advokats bestræbelser på at formå Arbejdsskadestyrelsen til at anerkende hændelsen som en erstatningsberettigende følgeskade af initialskaden den 8/12 2003. På denne baggrund finder nævnet det betænkeligt at anse klagerens eventuelle krav på méngodtgørelse som følge at hændelsen den 26/11 2004 for forældet.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Selskabet, Europæiske Rejseforsikring A/S, skal anerkende at ét krav baseret på faldskaden i 2004 ikke er forældet.

Klageren får ikke medhold i øvrigt.

Poul Sørensen